

JOHN WATERS

»Cannes je vse, kar sem si zmeraj želel. Vsaj od svojega šestnajstega leta.

Rdeča preproga, stopnišče, vse to... Ko bi bilo mogoče, bi bil ves čas v Cannesu... Zakaj bi sicer sploh rinili v show-business?»

pravi John Waters, vsekakor eden najbolj neortodoksnih ameriških filmskih režiserjev v ekskluzivnem pogovoru z našo sodelavko Sanjo Muzaferija.

Človek, ki je do danes podpisal kakšnih deset popolnoma odtrganih filmov in tri knjige (*Shock Value*, *Crackpot in Trash Trio*), je kanske dneve prebil v prestižnem hotelu Majestic, na vsa vprašanja o prehodu iz sveta undergrounda v glamour pa je z nasmehom odgovarjal, da mu je prav vseč. Zdi se, da je Waters od zmeraj vedel, kaj hoče v življenju. Tako je zapisano tudi v tiskovnem gradivu, ki ga predstavlja. V show-businessu je že od svojega dvanajstega leta, svojo neobičajno kariero pa je začel kot lutkar. Redno je nastopal na treh do štirih rojstnih dnevih otrok tedensko in pri tem skrbel za vse — od scenarija za predstavo, oblikovanja propagandnega materiala, oglaševanja, oblikovanja odra do same animacije z lutkami. Medtem, ko so drugi otroci brali otroške knjige ali stripe, je mali Waters pobožno bral vsako številko hollywoodske Biblije, *Daily Varietyja* in *The Hollywood Reporterja*.

»Ko mi je bilo 14 let, sem se lutkarstva naveličal. Zdelo se mi je tako uncool, pa sem prešel na filme,« lakonično izjavlja. Ni kot večina drugih filmarjev obiskoval filmske šole. Režirati se je, kot pravi, naučil ob delu.

»Ko gledam danes nekatere svojih zgodnjih filmov, si mislim, o, bog, kako je to slabo! Toda nekatere med njimi še danes prikazujejo. Mnogi ljudje, ki so snemali filme leta 1966, svojih filmov v kinu ne morejo več videti. To tudi nekaj pomeni.«

Rodil se je in odrasel v Baltimoreu, v zvezni državi Maryland. Svoj prvi film je posnel leta 1964, ko mu je bilo 19 let. To je bil 8 mm črno beli film **Hag In A Black**

Leather Jacket. Sledil je projekt **Roman Candles** — trije 8 mm filmi, ki so jih predvajali simultano. Tu že nastopita zvezdi njegovih poznejših filmov, korpulentni, danes že pokojni transvestit Divine in Mink Stole.

V letih od 1968 do 1970 je Waters napisal in posnel še tri filme: **Eat Your Makeup**, **Mondo Trasho** in **Multiple Maniacs**. To so bili 16 mm filmi, črno beli. Leto 1972 je prelomno v Watersovi karieri, saj prvič komercialno distribuirajo njegov film. Gre za **Pink Flamingos**, film, ki danes velja za klasiko neokusa, v katerem dve ženski tekmujeta za naslov najbolj umazane osebe na svetu. Film so brez prestanka prikazovali deset let na polnočnih projekcijah v Los Angelesu in drugih ameriških metropolah. V filmu **Female Trouble** iz leta 1974 Divine ubija svoje občinstvo, v **Desperate Living** iz istega leta se Waters ukvarja z življenjem transseksualcev, z leta 1981 posnetim **Polyestrom** pa v kinodvorane uvede novo čudo tehnike, Odoramo. Po sistemu »otri in poduhaj« gledalci v kinu, skladno s številko, ki se izpiše na ekranu, trejo papirčke, ki so jim jih razdelili pred začetkom filma, in jih držijo pod nosom, da bi do kraja doumeli bistvo filma, ki je po Watersovem mnenju — vonj. Tako kot z vsakim svojim projektom, je oboževalec Pakerja Taylerja seveda tudi s tem filmom šokiral občinstvo, toda prav z njim se je prvič pojavil na kanskem filmskem festivalu. Njegovi zvesti oboževalci so tedaj dvignili veliko hrupa in ga obtožili, da s sodelovanjem na tako etabliranem mainstreamskem festivalu ruši svoj underground image, Waters pa se je takrat, tako kot danes, vsemu le sladko smehljaj.

Medtem, ko se je **Polyester** ukvarjal s

problemom alkoholikov, pa se Watersov naslednji film, **Hairspray**, ukvarja z deluhu. **Hairspray** je prišel na platna leta 1988 z Divineom in Ricki Lake v glavnih vlogah in prav to je bil film, ki ga je širši avditorij končno sprejel. V filmu se pojavijo tudi Deborah Harry, Sonny Bono, Pia Zadora, Ric Ocasek in Iggy Pop. Subkulturni dandy, kot ga imenujejo, ekscesiven in baročen v vsem (vsaj kar se tiče filma), pravi:

»Oboževal sem snemanje tega filma. Še danes hranim bobne, ki jih je v filmu igrala Pia Zadora. Sicer pa je moja zbirka nenavadnih, za mnoge morda zastrašujočih predmetov, velika in zanimiva. Moji majhni električni stolčki, skeleti, mrtvaške glave, plakati — vse to mi naredi veliko veselja in hkrati prestraši goste, ki bi se sicer v moji hiši zadržali dlje kot je potrebno«, se muza Waters.

Zadnji film, ki ga je posnel, preden ga je doletela čast, da s svojim letošnjim filmom **Serial Mom**, s Kathleen Turner in Samom Waterstonom v glavnih vlogah, zapre kanksko filmsko fešto, je bil **Cry Baby** z Johnnyjem Deppom, posnet leta 1990. Nek kritik je ta film primerjal s filmom, kakršnega bi kot norčav najstnik morda posnel Cecil B. DeMille. V njem na svoj način slavi mladoletno delikvenco, ko problematizira odnos med straight, dobro situirano belo anglosaško Ameriko in novo, uporniško generacijo petdesetih let.

Waters že več kot deset let sodeluje z marylandskimi, zlasti baltimorskimi kazenskimi ustanovami, kjer v lokalnih zaporih predava o filmu. Oblečen v brezhibno belo srjaco Issey Miyake in lahke črne hlače je vse prej kot Kralj kiča ali Princ neokusa, kot ga radi imenujejo.

Kakšne so vaše izkušnje iz zapora, v delu z zaporniki?

Zapori so neusahljiv vir inspiracij. Film **Serial Mom** je rezultat moje dolgoletne fascinacije nad kriminalom. Veste, pri nas v Ameriki so kriminalci prave zvezde. Serijski morilci, na primer. Filmski zvezdniki si ne želijo več biti fotografirani. Od svojega statusa zvezde bežijo, kot da je to nekaj sramotnega. Vsi afektirano govorijo o Umetnosti z velikim U. Kriminalci pa, zlasti tisti nadarjeni, velike zverine, so resnično večji od življenja. **Serial Mom** je film o belih ameriških skrajnejših, saj veste o čem govorim. Pri tem je najbolj čudovito to, da bodo moj film v Ameriki gledali tudi točno takšni ljudje. Ali ni to fantastično?

Znano je, da živite v Baltimoreu. Tam ste tudi snemali Serial Mom. Kako to, da se nikoli niste preselili v Los Angeles ali New York?

V Baltimoreu preživim vsaj šest mesecev v letu. Tam so moji prijatelji, moja hiša, stvari, ki jih imam rad. Večina filmskih producentov naredi napako in odide živeti v L.A. ali New York. Tako zgublajo stik s pravo Ameriko. O tem sem pisal že v svoji knjigi *Shock Value*. Mislim, da je Baltimore najbližje realnosti, ki se ji lahko približam. S tem, ko živim tu, mi je prizaneseno z ljudmi, ki bi me kjerkoli drugje na svetu nadlegovali. Ljudje si mislijo, da pravzaprav nisem neka zvezda, če živim tu. Začudili bi se, koliko zanimih prostorov je v Baltimoreu. Na primer klub Jaycee. Odpre se šele ob dveh ponoči. V njem so vsi pod vplivom kakšnega poživila in tam se je najbolje obnašati tako kot prvo noč v zaporu. Izogibati se morate pogledom v oči. Življenje v Baltimoreu me ohranja normalnega. Tam rad prirejam večere za svoje prijatelje in vseč mi je bilo snemati v njem. Snemali smo v šoli, kjer so Divinea pred tridesetimi leti vsak dan topli. Snemati tam je bilo svojevrstno sladko maščevanje.

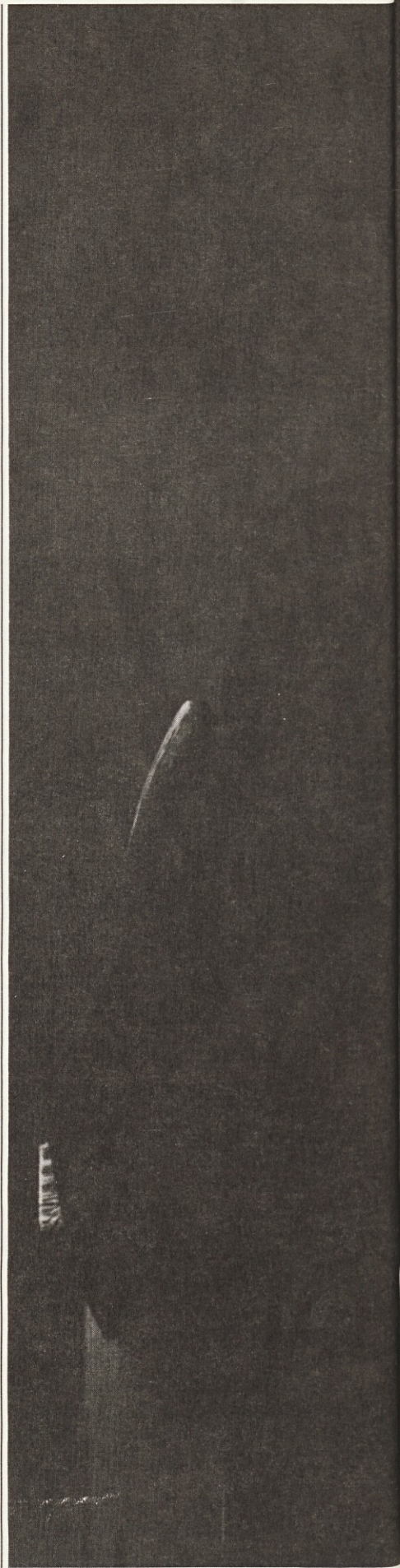
Ali kaj pogrešate Divine?

Seveda, toda v tem nisem fanatičen. Preprosto se zavedam, da ga ne morem vrniti v življenje. Še danes hranim zlate copate, ki mi jih je podaril. Sicer pa je moja zbirka copat ogromna (smeh). Ko je umrl, sem ravno začel scenarij za **Cry Baby**. Spominjam se, da sem šel z Johnnyjem (Deppom) na njegov grob. Med delom nisem imel mnogo časa za trpljenje in razmišljanje. Tako je najbolje.

Prav tako kot vaša fascinacija nad kriminalom, je razvpito tudi vaše oboževanje Anite Ekberg.

Da, toda tudi Carroll Baker v filmu **Baby Doll**, pa Royja Lichensteina, malih električnih stolov, plakatov za *lowbudget* filme, na primer **Kitten With a Whip** z Ann Margaret ali **I Hate Your Guts**. Ali nima vsak svojega specifičnega okusa?

Glede igralcev v vaših

filmih imate povsem specifičen in določen okus...

To je res. Ne morem si zamisliti, da bi posnel film brez Mink Stole. Tu je še Ricki Lake. Ona od lanskega septembra vodi zelo priljubljen *talk-show*, **Ricki**. Pomislite, kako je uspela! Vedno je govorila, da si želi postati televizijska zvezda. In poleg nje še Patty Hearst, Traci Lords, potem Johnny Depp, Iggy Pop... Kathleen Turner sem hotel imeti v filmu **Serial Mom** od vsega začetka. Tudi Sama Waterstonea. Kathleen se je takoj ogrela za scenarij, Sama pa sem moral malo nagovarjati. Ona je takoj doumela razliko med slabim-slabim okusom in dobrim-slabim okusom. Sicer pa oseba, ki je igrala v Russelovem **Crimes of Passion**, mora znati igrati v Watersovem filmu.

Kolikšen je bil budžet filma?

13.5 milijona dolarjev. Na koncu smo ga posneli za manj denarja. Največ sva stala gospodična Turner in jaz (smeh). Moj cilj je, da vsake tri-štiri leta napišem in posnamem film. Hitreje ne gre.

Kaj pravite na vse te zgodbe o tem, da ste končno krenili s tokom, daleč od undergrounda, v mainstream.

To so govorili že za moje zadnje štiri filme. Ne moti me. Vem samo, da nikoli ne bi režiral tujih scenarijev. Sam bi vse svoje filme, po tistih 8 in 16 mm, označil za filme *above-ground*, kot je nekdo nekoč dejal za **Pink Flamingos**, nikakor *mainstream*.

Kako bi opisali estetiko svojih filmov?

Ne bi je opisoval. Mislim, da so moji filmi subverzivni na *all-American* način. Nek novinar je to opisal kot srečanje **Smrti v Benetkah** in Holiday Inn estetike. Verjetno je imel prav.

SANJA MUZAFERIJA

PREVEDEL VLADO SKAFAR